

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Maastricht, 12 maart 2020

VERZONDEN 12 MAART 2020

Geachte Minister Van Engelshoven, beste Ingrid,

Als Stedelijke Cultuurregio Zuid (SCRZ) gaan wij graag in op uw uitnodiging om te reflecteren op de aanvragen voor de landelijke basisinfrastructuur (BIS) 2021-2024 uit onze regio. Wij verzoeken u deze reflectiebrief te betrekken bij de beoordeling van de aanvragen in het kader van de basisinfrastructuur 2021-2024.

Wij zien in de aanvragen uit de SCRZ een groeiende ambitie van instellingen die niet alleen in onze regio maar ook daarbuiten relevant zijn voor publiek én makers. Wij prijzen ons als regio gelukkig met de bestaande BIS-instellingen die op meerdere vlakken excelleren en ambitieuze nieuwe aanvragers die met veel enthousiasme mooie plannen hebben opgesteld.

A/Morph

De aanvraag van A/Morph heeft op het eerste oog weinig directe raakvlakken met de SCRZ en lijkt zich sterker te verankeren in de Metropoolregio Amsterdam. Penvoerder Het Geluid is echter een in de SCRZ gewortelde instelling die zich bevindt in sterke, (inter)nationale netwerken die voor de (regionale) functie in én vanuit de SCRZ van belang is.

Bonnefantenmuseum

Samen met de recente aanvraag van Bonnefantenmuseum heeft u onze voordracht ontvangen. De Raad voor Cultuur heeft in haar sectoradvies gesignaleerd dat dit museum een bijzondere rol vervult, bijvoorbeeld in het beheer en de presentatie van collecties van nationaal belang, maar ook in het opnemen van het werk van jonge kunstenaars (uit de regio) in de programmering. Bonnefantenmuseum neemt een exceptionele positie in binnen de SCRZ.

Als grootste kunstmuseum in Limburg en de Euregio met unieke historische collecties en collecties hedendaagse kunst richt het zich met onderscheidende programmering en publieksactiviteiten op een breed en divers publiek, ook over de landsgrenzen heen, met aandacht voor diversiteit en inclusie. Het belang hiervan voor de collectie Nederland verdient financiële steun van de Rijksoverheid.

Bureau Europa

De nieuwe directie van Bureau Europa heeft met grote mate van bevologenheid en in vliegende vaart de koers van Bureau Europa voor de komende vier jaar uitgezet. Hierbij is de inbedding van de instelling in de regio sterker dan ooit te voren en worden er belangrijke stappen gemaakt in het bereiken van een groter en breder publiek. Zo wordt ook Parkstad, waar het Rijk een Regio Deal mee heeft gesloten, uitdrukkelijk betrokken in de plannen. Met het starten van MBO-ontwikkeltrajecten zet Bureau Europa een volgende stap in talentontwikkeling die de waarde van MBO-studenten moet tonen aan industrie, architecten en ontwerpers. Gevoed door de rijke grenscultuur verhoudt Bureau Europa zich nadrukkelijk tot de regio in een bredere (inter)nationale context.

Cultura Nova

Cultura Nova heeft een sterke regionale inbedding en vervult in relatie tot professionele podiumkunstenproductie een bijzondere rol in de regio. Het festival is een begrip onder alle lagen van de bevolking en een pijler in de sector, waar instellingen op kunnen rekenen. Het vervult bovendien een voortrekkersrol als het gaat om vernieuwing en coproductie, zowel ten aanzien van het kenmerkende, unieke grootschalige buitentheater als ten aanzien van kleinere, op specifieke doelgroepen gerichte voorstellingen. Ook voedt het festival debat en reflectie, met name in relatie tot de stedelijke ontwikkeling van de voormalige mijnstreek. Verder is er ook sprake van een kwalitatieve versterking van de jeugdprogrammering. Tot slot weet Cultura Nova als geen ander met een artistieke multidisciplinaire programmering op bijzondere plekken en vele nationale premières niet alleen grote bezoekersaantallen te trekken, maar ook een zeer divers publiek.

Het Laagland

Als dé jeugdtheatervoorziening van Limburg neemt Het Laagland een belangrijke positie in binnen de culturele infrastructuur van de SCRZ. In de komende periode wordt de mix van constante kwaliteit en toegankelijkheid, die Het Laagland kenmerkt, verder gezet. Ter versterking van haar regionale werking en zichtbaarheid brengt Het Laagland de komende periode, dankzij een nieuwe programmaliijn 'Laagland Mobiel', flexibele voorstellingen die ook buiten de reguliere podia gespeeld kunnen worden. Hierbij streeft Het Laagland eveneens naar het vergroten van haar maatschappelijke relevantie, door middel van (project-)voorstellingen in samenwerking met talrijke partners van het sociale domein. Deze inzet sluit goed aan bij de ambities van de Provincie Limburg gericht op het wegnemen van fysieke, sociale of financiële drempels voor cultuurparticipatie.

Jan van Eyck

De Jan van Eyck academie zet met haar aanvraag een duidelijke koers uit voor de komende jaren en adresseert op interessante wijze het thema van klimaaturgentie. Als post-academische instelling presenteert het instituut niet alleen een uitdagend programma voor haar deelnemers maar weet zij ook in toenemende mate het bredere publiek deelgenoot te maken van de kennis, kunde en de creativiteit van de deelnemers, het instituut en internationale experts. De Jan van Eyck is met haar algemeen erkend internationaal karakter lokaal, regionaal, nationaal en internationaal van grote waarde.

Marres

Marres is een presentatie-instelling die stevig verankerd is in de regio en onderdeel is van een groeiend euregionaal en internationaal netwerk in de grensregio. De instelling biedt een uitgebreid scala aan

educatieve activiteiten voor het primair en voortgezet onderwijs. Met haar immersieve tentoonstellingen en 'Training the Senses' programma weet Marres een steeds breder, nationaal en internationaal publiek te bereiken waarbij ook aandacht is voor doelgroepen die niet zo snel in aanraking komen met cultuur. De extra middelen die beschikbaar zijn voor een tweetal presentatie-instellingen om mogelijk te maken dat zij zich specifiek richten op het verbreden van hun nationale en internationale publiek zou Marres in staat stellen deze ingeslagen weg te bestendigen.

Nederlandse Dansdagen

Nederlandse Dansdagen speelt een voorname rol in het groeiende en diverse danslandschap binnen de SCRZ. Nederlandse Dansdagen is één van de drie (inter-)nationale dansfestivals in de regio die elkaar aanvullen en samen, in de door u ondersteunde Proeftuin dans 'Right Now!', naar een nog grotere versterking van dans op internationaal niveau streven in deze regio. Het festival weet met actuele thema's een nieuw publiek te verleiden tot een festivalbezoek en biedt een breed scala aan makers de mogelijkheid om zich te ontwikkelen.

Opera Zuid

Opera Zuid, hét operagezelschap van Zuid-Nederland, ambieert de komende periode een derde hoogwaardige productie. De Raad voor Cultuur heeft in het sectoradvies 'Later is al lang begonnen' het belang onderschreven van een derde productie ten behoeve van een grotere zichtbaarheid en aangegeven dat zowel Opera Zuid als de Nederlandse Reisopera te weinig vlees op de botten heeft om alle gewenste activiteiten op vlak van educatie, talentontwikkeling, publieksopbouw en samenwerking met culturele partijen binnen de eigen regio op te pakken. In hetzelfde advies wordt bovendien de zorg uitgesproken over het bewaken van de (financiële) gezondheid van met name Opera Zuid op lange termijn. Het advies van de Raad was hiermee een bevestiging van een al langer spelend gevoel bij Opera Zuid en de betrokken overheden in de regio. Opera Zuid streeft er middels haar aanvraag naar de organisatie ten aanzien van bovenstaande punten duurzaam te versterken. Het vormgeven met schaarse middelen van een uitermate succesvol en ambitieus programma was tot op heden enkel mogelijk dankzij de tomeloze energie en motivatie van een klein maar zeer bevlogen kernteam. De organisatie loopt echter ernstig tegen haar grenzen aan waarvoor derhalve dringend versterking op verschillende domeinen noodzakelijk is. Het is dan ook van vitaal belang dat de meer dan terechte extra financiële claim, die Opera Zuid neerlegt, gehonoreerd wordt. Dit mede gelet op het feit dat het jaarlijks beschikbare budget voor de drie operagezelschappen in de basisinfrastructuur is verhoogd van 29 mln. euro naar meer dan 32 mln. euro en dat Opera Zuid een aanvraag heeft ingediend van slechts 1,9 mln. euro.

philharmonie zuidnederland

philharmonie zuidnederland (pzn), hét symfonieorkest van Zuid-Nederland, is ontstaan uit een fusie van het Brabants Orkest en het Limburgs Symfonie Orkest. De aanvraag van pzn voor de komende periode sluit goed aan bij de ambities van de regio. Hierbij staat pzn midden in de samenleving en in verbinding met muziekverenigingen en scholen in het kader van muziekonderwijs. Ook neemt pzn deel aan en ontwikkelt duurzame en innovatieve samenwerkingsverbanden binnen de brede muziekdiscipline, met andere actoren binnen de culturele basisinfrastructuur, bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen. Verder (be)zoekt pzn nieuwe uitvoeringslocaties en -mogelijkheden in heel Limburg en in Noordrijn-Westfalen en Vlaanderen ten behoeve van het bereiken van een nieuw en meer divers publiek.

Tot slot continueert pzn de samenwerking met Universiteit Maastricht en Zuyd Hogeschool binnen het Maastricht Centre for the Innovation of Classical Music (MCICM). Dit interdisciplinair onderzoekscentrum

heeft de ambitie om samen met partijen uit de praktijk, zowel professionele partijen als amateurmuziekgezelschappen en het onderwijs, de basis te leggen voor vernieuwing van de klassieke muziekpraktijk.

Sally Dansgezelschap Maastricht

Sally Dansgezelschap Maastricht werkt met een internationaal dansensemble en choreografen uit binnen- en buitenland aan het bereiken van jongeren en specifiek ook aan het bereiken van kinderen uit het speciaal onderwijs, bewoners van zorgcentra en kinderen en volwassenen met een meervoudige beperking. Ook biedt Sally talentontwikkelingsmogelijkheden voor aanstormend dans- en choreografietalent. Voor het realiseren van haar activiteiten zoekt Sally samenwerking met andere belangrijke spelers in de regio zoals Het Laagland en Via Zuid. Samen met festivals als Nederlandse Dansdagen, Schrit_tmacher en The Notorious IBE werkt Sally in de Proeftuin dans 'Right Now!' aan de versteviging van het internationale dansklimaat in de regio.

Step by Step (Schrit_tmacher)

Schrit_tmacher is een internationaal dansfestival dat een gedeelde thuisbasis in Heerlen (NL) en Aken (D) heeft en zich hoofdzakelijk richt op het tonen van internationale dans. Doordat het festival zich uitstrekt over de landsgrens heen trekt zij een internationaal publiek en brengt zij bezoekers uit Nederland en Duitsland samen op het festival. Het festival is daarmee een springplank voor dansprofessionals in de Euregio. Samen met Nederlandse Dansdagen, Sally Dansgezelschap Maastricht en The Notorious IBE werkt Schrit_tmacher in de Proeftuin dans 'Right Now!' aan het verstevigen van het dansklimaat in de regio.

Toneelgroep Maastricht

Toneelgroep Maastricht (TgM) is een toonaangevende speler geworden in zowel de Nederlandse als de Vlaamse schouwburgen en heeft bovendien de regio cultureel opnieuw op de kaart gezet met verhalen die voortkomen uit de geschiedenis van de regio. Voorstellingen als Emma, Waar het vlakke land gaat plooiën, De Advocaat en Zwart Water werden omarmd door een groot publiek omdat een regionaal verhaal vanuit een groot perspectief herkenbaar en menselijk werd gemaakt. De samenwerking met maatschappelijke, culturele en commerciële partners stelt het gezelschap bovendien in staat te zoeken naar vernieuwende vormen van produceren en in het verlengde hiervan naar nieuwe publieksgroepen. In haar aanvraag stelt TgM dat de potentie in de eigen regio en de grote zaal veel groter is dan nu wordt aangeboord en formuleert de ambitie om de komende jaren te groeien naar 120.000 bezoekers per jaar. De aanvraag van TgM voor een positie als grote instelling in de BIS doet recht aan hetgeen het gezelschap in de huidige periode (met veel te beperkte middelen en een veel te klein kernteam) heeft opgebouwd. Zowel de spectaculaire groei op vlak van output en publieksbereik alsook het bereiken van een zeer divers publiek rechtvaardigen een aanzienlijke verhoging van de Rijksbijdrage. Deze verhoging is tevens noodzakelijk om de groei van de voorbije jaren te bestendigen en verder te kunnen zetten.

Via Zuid

Via Zuid is als talentontwikkelingsorganisatie de spin in het web in de SCRZ en neemt een strategische positie in waarbij zij overzicht heeft, goed kijkt en luistert, en snel reageert op de vraag van makers en op ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Samen met Intro in Situ biedt Via Zuid vele jonge makers de mogelijkheid om zich te ontwikkelen waarbij in toenemende mate het vertellen van lokale verhalen en het betrekken van de gemeenschap waarin deze makers verblijven een rol speelt bij de ontwikkeling van hun

werk. Via Zuid en Intro in Situ versterken met hun activiteiten het makersklimaat in Limburg en dragen bij aan de terugkeer naar en verankering van talentvolle makers in deze regio.

Samenwerking Stedelijke Cultuurregio Zuid en Stedelijke regio BrabantStad

SCRZ en BrabantStad hebben nauwe betrokkenheid bij elkaar en streven ernaar om de samenwerking de komende periode te intensiveren ten behoeve van de verdere versterking en uitbouw van de culturele infrastructuur in beide cultuurregio's en bij uitbreiding in Zuid-Nederland. De overheden in beide cultuurregio's zijn reeds betrokken bij de meerjarige financiering van instellingen als philharmonie zuidnederland en Opera Zuid en Brabantse en Limburgse culturele organisaties werken vaker samen. Zowel de aanvraag van Toneelgroep Maastricht voor een plek als grote instelling in de BIS als de aanvraag van ComplexNL worden door beide cultuurregio's gezien als een wezenlijke aanvulling van de culturele infrastructuur in beide regio's en, bij uitbreiding, in Zuid-Nederland. Hierbij vervult Toneelgroep Maastricht als grote instelling een aanvulling op het aanbod van Het Zuidelijk Toneel als middelgrote instelling. ComplexNL kan ten aanzien van design en techniek een rol vervullen die complementair is aan Cube design museum in Kerkrade. Wij zijn positief over de plannen van ComplexNL om in samenwerking met onder meer Cube design museum maatschappelijke vraagstukken op het gebied van design en technologie toegankelijk te maken voor een groot publiek. Deze samenwerking met Cube, die met succes de focus legt op publieksparticipatie in co-creatie en presentatie, zal zowel ComplexNL als Cube versterken.

Tot slot spreken wij onze waardering uit voor uw inspanningen om uw samenwerking met de stedelijke cultuurregio's, provincies en gemeenten verder vorm te geven. In het kader van de beoordeling van de BIS-aanvragen vragen wij u en de Raad voor Cultuur hierbij om specifieke aandacht voor een evenwichtigere geografische verdeling van de Rijksmiddelen.

Dit mede ten uitvoering van uw toezegging aan de Tweede Kamer in het wetgevingsoverleg van 18 november jl. waarin u aangaf dat, in uitvoering van de motie Aartsen en Geluk-Poortvliet, de verdere uitwerking van het criterium geografische spreiding in de subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021-2024 hiertoe zal leiden. U heeft de Raad voor Cultuur dan ook terecht gevraagd om nadrukkelijk oog te hebben voor de spreiding over het land.

Wij vragen dat u als Minister naast de toepassing van de Fair Practice Code, Code Diversiteit & Inclusie en Governance Code Cultuur eveneens de toepassing van de "Fair Share Code" onderschrijft.

Met vriendelijke groet,

namens de Stedelijke Cultuurregio Zuid,

Jim Janssen
Wethouder Cultuur Gemeente Maastricht

Andries Houtakkers
Wethouder Cultuur Gemeente Sittard-Geleen

Jordy Clemens
Wethouder Cultuur Gemeente Heerlen

Ger Koopmans
Gedeputeerde Cultuur Provincie Limburg